

ΤΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ Κ. ΧΡΥΣ. ΕΥΕΛΠΙΔΗ

Τὸ κοινωνικὸν εἰσόδημα τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας ἀνήλθε τὸ 1951 εἰς 10 970 δισεκ. καὶ τὸ 1952 εἰς 10 432 δισεκ. δραχμῶν *. Τὰ ποσὰ αὐτὰ ἀντιστοιχοῦν εἰς ἀγοραστικὴν ἀξίαν 31,8 δισεκατ. δραχμῶν προπολεμικῶν διὰ τὸ ἔτος 1951 καὶ εἰς 28,8 δισεκατ. διὰ τὸ 1952, ἔτος μὴ ἐλαιοπαγωγῆς. Ἐχομεν, λοιπόν, οὐσιαστικὴν αὐξησιν τοῦ ἀγροτικοῦ μας εἰσοδήματος, ἐν σχέσει μὲ τὸ προπολεμικόν, 11% διὰ τὸ 1951 καὶ 4% διὰ τὸ 1952. Ἐξ ἄλλου, τὸ ἀγροτικὸν μας εἰσόδημα, παρὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν ἄλλων κλάδων τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας, ἀντιπροσωπεύει τὰ 35,8% τοῦ ἔλου ἐθνικοῦ μας εἰσοδήματος, ἔναντι 38% προπολεμικῶς. Κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα, ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς ἠδξήθη κατὰ 9%, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων κατὰ 4,5%. Οὕτω, ἀναλογεῖ, κατὰ μὲν κεφαλὴν ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ εἰσόδημα 2 310 130 δραχ., κατὰ δὲ γεωργικὴν ἐκμετάλλευσιν εἰσόδημα 10 741 000 δραχμῶν (μέσος ἔρος 1951 καὶ 1952).

Ὅσον ἀφορᾷ, τέλος, τὰ ἔξοδα μιᾶς ἀνεκτῆς διαβίωσης τῆς ἀγροτικῆς οἰκογενείας, παρατηροῦμεν ὅτι αὐτὰ ἀνῆρχοντο προπολεμικῶς εἰς 30 000 δραχμάς διὰ μίαν οἰκογένειαν ἀπαρτιζομένην ἀπὸ 4,5 ἄτομα, ὅπως εἶναι παρ' ἡμῖν ὁ μέσος ἔρος εἰς τὴν ὑπαίθριον. Τοῦτο ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ μέσον εἰσόδημα τῶν μικρῶν ἐκμεταλλεύσεων, ποῦ ἀποτελοῦν τὰ 32,4% τοῦ συνόλου, ἐνῶ μόνον 1,2% τῶν ὑπολοίπων εἶχον ἀνώτερον εἰσόδημα καὶ 59,4% εἶχον εἰσόδημα αἰσθητῶς κατώτερον αὐτοῦ.

* Κοινωνικὸν εἰσόδημα εἰς δισεκατομύρια δραχμῶν. (Βάσει δεδομένων τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ).

	1938	1951	1952
Γεωργίας	16,09	7178	6619
Κτηνοτροφίας	9,34	3134	3023
Δασῶν	1,45	463	519
Ἀγροτ. Οἰκοτεχνίας	0,70	270	270

$$\begin{vmatrix} \phi(t) & \phi(t + \alpha) & \phi(t + 2\alpha) \\ \phi(t + \alpha) & \phi(t + 2\alpha) & \phi(t + 3\alpha) \\ \phi(t + 2\alpha) & \phi(t + 3\alpha) & \phi(t + 4\alpha) \end{vmatrix} \geq 0 \quad (22)$$

Διὰ καταλλήλου μετασχηματισμοῦ δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἔτι ἀπλουστεράν μορφήν τῶν σχέσεων (22). Ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο νὰ ἐφαρμόσωμεν τὴν κλασικὴν μέθοδον μετασχηματισμοῦ τῶν ὀριζουσῶν τοῦ Hankel, ὅτε λαμβάνομεν

$$\begin{vmatrix} \phi(t) & \Delta\phi(t) & \Delta^2\phi(t) \\ \Delta\phi(t) & \Delta^2\phi(t) & \Delta^3\phi(t) \\ \Delta^2\phi(t) & \Delta^3\phi(t) & \Delta^4\phi(t) \end{vmatrix} \geq 0 \quad (23)$$

Ἐπειδὴ δὲ ἡ $\phi(t)$ εἶναι ἀναλυτικὴ συνάρτησις, καὶ κατὰ συνέπειαν ἀπέ-

Ἡ δαπάνη αὐτὴ στοιχειώδους συντηρήσεως ἀνέρχεται σήμερον εἰς 10 270 χιλιάδας δραχμῶν, ἐκ τῶν ὁποίων 63,7% διὰ τροφήν, 17% διὰ ἐνδυμασίαν, 8,8% διὰ κοινωνικά ἐξοδα καὶ 10,5% διὰ γενικά ἐξοδα. Τὰ ἐξοδα τῆς διατροφῆς καλύπτουν, λοιπόν, τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν συνολικῶν δαπανῶν τῆς ἀγροτικῆς οἰκογενείας, σύμφωνα μὲ τὸν νόμον τοῦ Ε. Ἐγκελ, κατὰ τὸν ὁποῖον, ὅσον τὸ εἰσόδημα μιᾶς οἰκογενείας εἶναι μικρόν, τόσο ἡ ἀναλογία τῶν ἐξόδων διατροφῆς εἶναι μεγαλύτερα. Τὸ σιτηρέσιον τοῦτο ἀντιπροσωπεύει ἕνα μέσον ἔθρον, διότι εἰς τὴν πράξιν τοῦτο παρουσιάζει σημαντικὰς διαφορὰς κατὰ περιφέρειας, ἐποχὰς καὶ περιπτώσεις, ὅπως ἀπέδειξαν διάφοροι προπολεμικῶς γενόμενα τοπικὰ μονογραφία καὶ ἡ σχετικὴ μελέτη τῶν κ. κ. Κ. Ἀλβιζιάτου καὶ Ἀδαμ. Ἰουστινιανοῦ. Ἀντιπροσωπεύει περίπου 3 000 θερμίδας κατ' ἄτομον, ἧτοι 12 000 διὰ τὴν πενταμελῆ οἰκογένειαν. Πρέπει μόνον νὰ σημειωθῆ ὅτι 66,5% τῆς ἀξίας τοῦ προέρχεται ἀπὸ εἶδη παραγόμενα ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ γεωργοῦ καὶ ὅτι τὰ σιτηρά, κατὰ τὰ 3/4 παραγωγῆς τοῦ ἰδίου τοῦ γεωργοῦ, ἀντιπροσωπεύουν τὰ 28% τῆς ὅλης ἀξίας τοῦ σιτηρέσιου*. Ἐπίσης, ὅτι ἡ ἀξία τῶν εἰς αὐτὸ ἀναγραφόμενων φυτικῶν εἰδῶν ἀποτελεῖ τὰ 76% αὐτοῦ, ἐναντι ἀξίας ζωικῶν εἰδῶν 24%, μὲν ὁ ἀγρότης μας εἶναι, κατ' ἀνάγκην, φυτοφάγος. Τὰ ἐξοδα ἐνδυμασίας καὶ ὑποδήσεως ἀντιπροσωπεύουν μόνον τὰ 17% τοῦ οἰκογενειακοῦ προϋπολογισμοῦ. Τὰ κοινωνικὰ λεγόμενα ἐξοδα, ἀνερχόμενα εἰς 8,8% τῶν δαπανῶν, δὲν περιλαμβάνουν, σχεδόν, ἐξοδα διασκεδάσεως. Τέλος, τὰ γενικά ἐξοδα, ἀνερχόμενα εἰς 10,5% τοῦ συνόλου, φαλκιδεύονται κατὰ τὸ ἥμισυ ἀπὸ τὴν ἐλλειπῆ ἱατρικὴν «περίθαλψιν» καὶ τὴν ὑπέμετρον δικηγορικὴν «προστασίαν». Εἰς αὐτὰ δὲν ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν αἱ δαπάναι ἐκπαιδεύσεως ἀγροτοπαίδων πέραν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, ἂν καὶ συναντῶνται συχνὰ εἰς τὴν πράξιν. Καὶ ὅμως, μόνον 14,07% τῶν ἀγροτῶν μας πραγματοποιοῦν θεωρητικῶς τὸ εἰσόδημα τοῦτο, 0,65% ἔχουν εἰσόδημα ἀνώτερον καὶ τὰ 85,28% ἔχουν εἰσόδημα ἀνεπαρκὲς διὰ μίαν στοιχειώδη συντήρησιν.

Ἄλλὰ μεγαλύτεραν σημασίαν ἀπὸ τοὺς μέσους ἀριθμοὺς ἐνέχει ἡ κατανομὴ τοῦ εἰσοδήματος τούτου. Πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι αἱ ἀποδίδουσαι μεγάλου ἔθρον κοινωνικῶν εἰσοδήμα ποτιστικαὶ καλλιέργειαι (κηπευτικαὶ καὶ δενδρώδεις)

* Κατὰ γενομένην προσφάτως ἔρευναν εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ αὐτοκατανάλωσις τροφίμων εἰς τὰς ἀγροτικὰς ἐκμεταλλεύσεις κυμαίνεται ἀπὸ 33,8% τῶν ἐξόδων διατροφῆς εἰς τὰς μικρὰς ἐκμεταλλεύσεις μέχρι 53% εἰς τὰς μεγάλας ποὺ διατρέφουν καὶ ἐργάτας. Μέσος ὅρος 44,3%.

πως παραγωγίσιμος, δυνάμεθα νὰ δώσωμεν εἰς τὰς σχέσεις (23) τὴν κάτωθι γενικωτέραν ἔκφρασιν

$$\begin{vmatrix} \varphi(t) & \varphi'(t) & \varphi^{(n)}(t) \\ \varphi'(t) & \varphi''(t) & \varphi^{(n+1)}(t) \\ \dots & \dots & \dots \\ \varphi^n(t) & \varphi^{(n+1)}(t) & \varphi^{(2n)}(t) \end{vmatrix} \geq 0 \quad (24)$$

Αἱ συνθήκαι αὗται, διὰ $t = 0$, δίδουν ὅλας τὰς σχέσεις αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ ὑφίστανται μεταξὺ τῶν ροπῶν ἐνὸς νόμου πιθανότητος.

συναντώνται εις τὰς νάνους, πολὺ μικρὰς καὶ μεγάλας ἐκμεταλλεύσεις, ὅπου ὑπάρχει, ἄλλωττε, πληθώρα ἐργατικῶν χειρῶν, καὶ ἐλάχιστα εις τὰς μετρίας ἢ πολὺ μεγάλας τοιαύτας*.

Ἐπίσης, ἡ πυκνότης τοῦ κτηνοτροφικοῦ πληθυσμοῦ ἐλαττώνεται αἰσθητῶς μετὴν αὐξήσιν τῆς ἐκτάσεως τῶν ἐκμεταλλεύσεων**. Ἀπὸ μίαν ἔρευναν ἐπὶ τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος, τὴν ὅποیان ἀνέλαβεν τὸ Ἰπουργεῖον Γεωργίας, προκύπτει ὅτι :

Ἐπὶ συνόλου 648 850 ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων πού ἠρουνήθησαν, 11,7% δύνανται νὰ καταταγοῦν εἰς τὴν α' κατηγορίαν καὶ πραγματοποιοῦν προσδόβους ἄνω τοῦ μέσου εἰσοδήματος τῆς περιφερείας, ἀρκετὰς, δηλαδὴ, πρὸς ἰκανοποιητικὴν διαβίωσίν των, μεταχειριζόμεναι ἐπικουρικῶς καὶ ξένα ἐργατικὰ χέρια. 45,8% ἀπαρτίζουν τὴν β' κατηγορίαν, καὶ κυμαίνονται περὶ τὸ μέσον εἰσόδημα, ὥστε νὰ ἀποζοῦν ἀπὸ τὰς αὐτοκαλλιεργουμένας ἐκμεταλλεύσεις των, καὶ 42,5% συνιστοῦν τὴν γ' κατηγορίαν, πού ἔχουν εἰσόδημα κατώτερον τοῦ συνήθους, δηλαδὴ, τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς συντήρησιν αὐτῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν των. Πρέπει, ὅμως, νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι, ἀπὸ τὴν ἔρευναν αὐτήν, ἡ ὅποια ἀφορᾷ τυπικὰς ἐκμεταλλεύσεις, ἀπεκλεισθήσαν οἱ ἀκτημόνες, καὶ μαζί ὅσοι ἔχουν ἐντελῶς ἀσήμαντον ἔκτασιν, καθὼς καὶ αἱ μεγάλαι ἐκμεταλλεύσεις, ἧτοι ἐν συνόλῳ 8% τῶν ἀσκούντων γεωργικὰς ἐκμεταλλεύσεις, αἵτινες θὰ ἐπηύξανον ὀλίγον τὴν α' καὶ πολὺ περισσότερον τὴν γ' κατηγορίαν. Εἰδικώτερον παρατηροῦμεν ὅτι :

α) Κατὰ κανόνα, εἰς τὰς περιφερείας ὅπου ἐφηρμόσθη ἡ ἀποκατάστασις τῶν ἀκτημόνων ἢ ἡ ἐγκατάστασις προσφύγων (Μακεδονία, Θράκη, πεδινὴ Θεσσαλία) ἐπικρατεῖ ἡ β' κατηγορία τῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων, πού ἔχουν μᾶλλον ἐπάρκειαν, ἀλλ' ἐπέρχεται βαθμηδὸν διαφοροποιήσις μετὴν δυνατότητα διανομῆς τῶν κλήρων.

* Κατανομὴ καὶ ἐκτάσεις ποτιστικῶν ἐκμεταλλεύσεων:

	Ἀριθμὸς %	Ἐπιφάνεια %
Νάνοι	29	14
Πολὺ μικραὶ	58	57
Μικραὶ	8	24
Μέτρια	4	3
Μεγάλαι καὶ πολὺ μεγάλαι	1	2
	100	100

** Κατανομὴ ζώων (εἰς κτηνοτροφικὰς μονάδας)

Τύποι	Κτηνοτροφικαὶ μονάδες	Διὰ 100 οτέμματα
ἐκμεταλλεύσεις		
Νάνοι	278 411	12,25
Πολὺ μικραὶ	1 297 811	8,47
Μικραὶ	586 579	5,39
Μέτρια	40 912	3,13
Μεγάλαι	17 380	0,84
Πολὺ μεγάλαι	1 039	0,19

Ἰγολογισμὸς τῶν κτηνοτροφικῶν μονάδων : Μία ἀγέλας ἢ βούβαλος γαλακτοπαραγωγῆς=δύο ἄλλα βοοειδῆ ἢ βούβαλοι=εἰς ἵππος ἢ ἡμίονος=δύο ὄνοι=τέσσαρες χοῖροι=δέκα αἰγοπρόβατα=πενήντα πουλερικά.

6) Ότι εις τὰς ὄρεινὰς περιφερείας (Ροδόπη, Πίνδος, Εὐρυτανία, ὄρεινὴ περιοχὴ Ἀργολίδος, Κυνουρίας, Γορτυνίας, Μεγαλοπόλεως, Φθιώτιδος), καθὼς καὶ εις τὰς ἀγόνους νήσους (Ἀνάφη, Κύθνος) σπανίζει, ἢ δὲν ὑπάρχει, ἢ πρώτη, καὶ ἐνίοτε ἢ δευτέρα κατηγορία, καὶ ὅτι πάντως ἢ πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν ὑπάγεται εἰς τὴν τρίτην. Καθότι, εἰς τὰς περιοχὰς αὐτὰς δὲν παρουσιάζονται ἱκαναὶ δυνατότητες ἀναπτύξεως, καὶ συνεπῶς διαφοροποιήσεως, τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Διὰ τοῦτο, οἱ ἱκανώτεροι τῶν γεωργῶν φεύγουν πρὸς τοὺς κάμπους, τὰς πόλεις ἢ τὸ ἐξωτερικόν, ὅπου καὶ ἀπαρτίζουν τὴν *μεγάλην πλειοψηφίαν τῶν μεταναστῶν μας.

γ) Τὸ εἰσόδημα τῶν διαφόρων ἐκμεταλλεύσεων πίπτει ἐφ' ὅσον ἀνερχόμεθα πρὸς ὄρεινότερας περιφερείας. Οὕτω, διὰ τὴν δευτέραν κατηγορίαν συμποσοῦται εἰς 15—17 ἑκατ. δραχμῶν εἰς τὸν Κάμπον τῆς Λαρίσης, ἀλλὰ κατέρχεται εἰς 10—12 ἑκατ. εἰς τὴν ἡμιορεινὴν καὶ εἰς 8—9 εἰς τὴν ὄρεινὴν περιοχὴν (Ἐλασσῶνος). Εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Θεσσαλονίκης ἀπὸ 9—12 ἑκατ. δραχμῶν εἰς τὴν πεδιάδα, κατέρχεται εἰς 4—5 ἑκατ. εἰς τὴν ἡμιορεινὴν Β. πλευρὰν καὶ 2,5—3,5 ἑκατ. δραχμῶν εἰς τὴν ὄρεινὴν περιοχὴν. Εἰς τὴν Ἀργολίδα τὸ εἰσόδημα ἀπὸ 20,5—24 ἑκατ. δραχμῶν εἰς τὴν πεδινὴν περιοχὴν, μειοῦται εἰς 6,5—8 ἑκατ. δραχμῶν εἰς τὴν ἡμιορεινὴν καὶ εἰς 2—2,5 ἑκατ. δραχμῶν εἰς τὴν ὄρεινὴν. Τὸ αὐτὸ παρατηροῦμεν καὶ εἰς τὴν περιφέρειαν Κατερίνης, ὅπου τὸ εἰσόδημα τῶν ἐκμεταλλεύσεων 6' κατηγορίας, ἀπὸ 13—14 ἑκατ. εἰς τὴν πεδινὴν περιοχὴν, μειοῦται εἰς 10—11 εἰς τὴν ἡμιορεινὴν καὶ 6,5—7,5 εἰς τὴν ὄρεινὴν τοιαύτην. Ἀνάλογος εἶναι ἡ μείωσις τοῦ εἰσοδήματος καὶ εἰς τὰς ἄλλας κατηγορίας, ἐφ' ὅσον ἀνερχόμεθα ἀπὸ τὴν πεδινὴν εἰς τὴν ὄρεινὴν περιφέρειαν.

Ἐπομένως, ἢ κατ' ἀρχὴν γενομένη κατάταξις τῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων κατὰ κατηγορίας ἀνταποκρίνεται εἰς μίαν ὑποκειμενικὴν καὶ ὄχι εἰς μίαν ἀντικειμενικὴν καὶ συγκρίσιμον ἐκτίμησιν. Πάντως, τὸ ἥμισυ περίπου τῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων—καὶ συνεπῶς τοῦ ἀγροτικοῦ μας πληθυσμοῦ—ἔχουν εἰσόδημα κατώτερον τοῦ ἀπαιτουμένου διὰ μίαν στοιχειώδη καὶ ἀνεκτὴν διαβίωσιν.

* Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ἢ ἀγροτικῆς τάξεως, περιλαμβάνουσα τὰ 58% τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς Χώρας, ἀπολαμβάνει μόνον τὰ 35,8% τοῦ συνολικοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος, ἤτοι, κατ' ἀναλογίαν, 45% ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸν ἀστικὸν πληθυσμὸν μας.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ Κράτος προβαίνει, διὰ τῶν κοινωνικῶν δαπανῶν, εἰς τὴν ἀναδιανομὴν ἐτησίως 15% περίπου τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος, ἀλλὰ μέγα μέρος τῶν κοινωνικῶν δαπανῶν ἀφορᾷ τὰς κοινωνικὰς ἀσφαλίσεις, τὴν λειτουργίαν τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας, τὰς συντάξεις καὶ τὰ νοσήλια τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ τὴν μέγαν ἐκπαίδευσιν, τῶν ὁποίων δὲν ἐπωφελοῦνται, κατὰ κανόνα, οἱ ἀγρόται.

Ἐξ ἄλλου, πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ, ἐντελῶς ἀνεπαρκοῦς πρὸς συντήρησίν των, εἰσοδήματος τῶν παραγωγῶν καπνῶν ἐξωτερικῆς καταναλώσεως, τὸ Κράτος διέθεσε, τὸ 1952, τὸ ποσὸν 150 δισεκ. δραχμῶν, διὰ τὴν ἐπιδότησιν τῶν παραγωγῶν καπνοῦ ἐσοδείας 1951, πλὴν τῆς ἐξ 80 δισεκ. δραχμῶν ἐπιδότησεως τῶν ἐξαχθέντων τοιούτων καὶ τῆς συγκεντρώσεως, διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δημοσίου, καπνῶν ἐσο-

δείας 1950 και παλαιότερων, διὰ τὴν ὁποίαν ἐνεκρίθησαν ἕτερα 25 δισεκ. δραχμῶν. Ἐπίσης προβαίνει εἰς τὴν συγκέντρωσιν τοῦ σίτου καὶ μερικῶν ἄλλων σιτηρῶν (κριθῆς, σικάλως) εἰς τιμὴν ἀνωτέραν τῆς τρεχούσης ἀπὸ τὰ εἰσαγόμενα σιτηρά. Τέλος, καὶ ἡ μέχρι τοῦδε ἐπιδότησις ἢ ἡ παθητικότης ὠρισμένων ἐξαγομῶν γεωργικῶν προϊόντων ἀπετέλουν ἔμμετον ἐνίσχυσιν τοῦ παραγωγοῦ.

Ταῦτα πάντα ἔχουν βέβαια κάποιαν τοπικὴν ἢ εἰδικὴν σημασίαν, ἀλλὰ δὲν δίδουν λύσιν εἰς τὸ βασικὸν ζήτημα τοῦ χαμηλοῦ εἰσοδήματος τῶν ἀγροτῶν μας. Πρέπει γὰρ παρατηρήσωμεν ὅτι εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη, πλὴν τῆς Μεγ. Βρετανίας καὶ τῆς Δανίας, τὸ εἰσόδημα τῶν ἀγροτῶν ὑστερεῖ κατὰ πολὺ ἀπὸ τὸ εἰσόδημα τῶν ἀστῶν. Ἡ Ἑλλάς, ὁμῶς, παρουσιάζει τὸ κατώτατον γεωργικὸν εἰσόδημα, ἐκφραζόμενον εἰς δολλάρια, ἀκόμη πρὸ τῆς τελευταίας ὑποτιμῆσεως τῆς δραχμῆς *.

Ἄλλὰ, κατ' ἀρχὴν, αἱ τοιοῦτου εἶδους συγκρίσεις εἶναι ἐπικίνδυναι, ἐφ' ὅσον περιλαμβάνουν κράτη βιομηχανοποιημένα, μὲ ἐκχρηματισμένην οἰκονομίαν, καὶ κράτη μὲ ἡμίκλειστον, ἐν πολλοῖς, ἀγροτικὴν οἰκονομίαν, ὅπως ἡ Ἑλλάς. Ὁβιω π.χ. παρ' ἡμῖν, τὸ ἡμισυ περίπου τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, ὅσον ὑπόκειται εἰς αὐτοκατανάλωσιν, ὑπολογίζεται εἰς τιμὰς ἐπὶ τόπου, δηλ. κάτω καὶ τῶν τιμῶν χονδρικῆς πωλήσεως, ἐνῶ εἰς τὰ βιομηχανικὰ κράτη, τὰ αὐτὰ προϊόντα ὑπολογίζονται εἰς τιμὰς ἐμπορευμάτων λιανικῆς πωλήσεως, δηλ. πολὺ ἀνωτέρας, ὥστε τὸ εἰσόδημα παρουσιάζεται διογκωμένον. Ἐπίσης, εἰς τὰ κράτη ποῦ εὐρίσκονται ἀκόμη εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, διάφορα ἄλλαι, παραγωγικαὶ οὐσιαστικὰ ἀσχολήσεις, ὅταν γίνονται κατ' οἶκον, δὲν ὑπολογίζονται εἰς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, ὡς π.χ. ἡ παρασκευὴ ψωμοῦ, ζυμαρικῶν, γαλακτερῶν, καθὼς καὶ τὸ πλῆθυσμα τῶν ρούχων, ἀλλ' ἀποτελοῦν, εἰς τὰ βιομηχανικὰ κράτη, συστατικὰ τοῦ εἰσοδήματος τῆς βιοτεχνίας. Ἔτσι ἐξηγεῖται διατὶ μερικὰ κράτη, μὲ ἐμφανῆς μικρότερον εἰσόδημα, εἶναι δυνατὸν νὰ εὐρίσκονται εἰς σχετικῶς καλυτέραν οἰκονομικὴν θέσιν, ἰδίως εἰς ἐποχὰς κρίσεως, ἀπὸ ἄλλα ἐκβιομηχανισμένα, ποῦ παρουσιάζουν εἰσόδημα 15 ἢ 20 % ἀνώτερον κατὰ κεφαλὴν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ χωρία ποῦ ἔχουν κλειστὴν ἢ ἡμίκλειστον οἰκονομίαν, ἐν συγκρίσει μὲ ἄλλα ποῦ ἔχουν ἐκχρηματισμένην οἰκονομίαν.

Μικρὰ ἐσωτερικὴ ἀνακατανομὴ τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος ἐπέρχεται διὰ τῆς χρησιμοποίησεως ὑπὸ τῶν μέσων καὶ μεγάλων ἐκμεταλλεύσεων γεωργικῶν ἐργατῶν, ποῦ ἀνήκουν συνήθως εἰς τὴν γ' κατηγορίαν, ποῦ ἔχουν, δηλαδή, νάνους ἢ πολὺ μικρὰς ἐκμεταλλεύσεις, ὥστε νὰ διαθέτουν τὰς πλεοναζούσας ἐργατικὰς χεῖρας των. Ἄλλὰ, ὅπως εἶναι φυσικόν, εἰς μίαν χώραν μὲ πολλοὺς ἀκόμη ἀκτῆμονας καὶ μὲ σοβαρὰν ὑποαπασχόλησιν τῶν κτηματιῶν, τὰ ἀγροτικὰ ἡμερομίσθια εἶναι μάλλον χαμηλά, ἂν καὶ δὲν ἐπιβαρύνονται μὲ κοινωνικὰς δαπάνας, ποῦ ἀνέρχονται εἰς 4 % — 19 % εἰς ἄλλα κράτη **. Ἐξ ἄλλου, αἱ δυνατότητες ἀπασχολήσεως τῶν ἀγροτικῶν ἐργατῶν εἶναι περιορισμένα παρ' ἡμῖν, ὡς ἐκ τῆς στε-

* Γεωργικὸν εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν ἐργαζομένων, εἰς δολλάρια :

* Ἄνω τῶν 1 000 δολ. εἰς Μεγ. Βρετανίαν, Βέλγιον, Δανίαν καὶ Ἑλβετίαν. Περὶ τὰ 850 δολ. εἰς Σουηδίαν, Ὀλλανδίαν καὶ Λουξεμβούργον. Περὶ τὰ 550 δολ. εἰς Νορβηγίαν, Γαλλίαν, Ἰρλανδίαν καὶ Δυτικὴν Γερμανίαν. Τέλος 350 ἕως 400 δολ. εἰς Ἑλλάδα, Φινλανδίαν καὶ Ἰταλίαν.

** Ἡμερομίσθιον ἀγροτικῶν ἐργατῶν τὸ 1951/52, μαζί μὲ τὰς κοινωνικὰς ἐπι-

νόητος τῆς γῆς, καὶ ἐλαττοῦνται κατ' ἔτος, διὰ τῆς μηχανοποιήσεως τῆς γεωργίας μας. Οὕτως, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγροτικῶν ἐργατῶν, ποὺ ἀνῆρχοντο κατὰ τὴν τελευταίαν ὑπάρχουσαν σχετικὴν στατιστικὴν τοῦ 1929 εἰς 13,5 %, ὑπολογίζομεν ὅτι θὰ ἔχη περιορισθῆ σήμερον, μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀγροτικῶν νόμων, εἰς 10 %, κατ' ἀνώτατον ὄριον, τῶν διατιθεμένων εἰς τὴν γεωργικὴν ἐκμετάλλευσιν ἡμερομισθίων.

Τὸ ἀνεπαρκὲς γεωργικὸν εἰσόδημα τῶν ἀγροτῶν, ἰδίᾳ τῆς γ' κατηγορίας, ἐπαυξάνεται συχνὰ καὶ δι' ἄλλων ἐξωγεωργικῶν προσόδων, προερχομένων ἐκ συλλογῆς αὐτοφυθῶν φυτῶν (χόρτα, βότανα, δαφνόφυλλα, γλυκὸρριζα κτλ.), τῶν ὁποίων τὴν ἀξίαν ὑπολογίζομεν εἰς 40 δισεκ. δραχμῶν, καὶ κυρίως ἐξ ἐμβασμάτων τῶν ἐργαζομένων τέκνων των εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, εἰς τὰς πόλεις ἢ εἰς ξένας πρὸς τὴν ἀγροτικὴν οἰκονομίαν ἐργασίας. Ὁ γεωργός, μὴ ἔχων ἀρκετὰ προϊόντα νὰ ἐξαγάγῃ ἢ νὰ πωλήσῃ, προέβαινεν εἰς ἐξαγωγήν τῶν τέκνων του (μετανάσται, ἐργάται, ἐργάτριαι κτλ.) καὶ ὄχι σπάνια διὰ νὰ πληρώσῃ τὸ ἔλλειμμα τῆς ὑποθηκυσθείσης γῆς του, διέθετεν ὁ ἴδιος τὴν ἐργασίαν του ἔξω ἀπὸ αὐτὴν. Ἀλλὰ μεταπολεμικῶς οἱ ἐξωγεωργικοὶ πόροι ἐμειώθησαν κατὰ πολὺ :

α) Ἡ μετανάστευσις περιορίσθη, καὶ μαζί μὲ αὐτὴν καὶ τὰ ἐμβάσματα μεταναστῶν. Ἀπὸ 3 192 ἑκατ. δραχμῶν, τὸ 1938, κατῆλθον εἰς 70 δισεκ. δραχμῶν, τὸ 1952, ἀγοραστικῆς ἀξίας 745 ἑκατ. δραχμῶν τοῦ 1938. Ἐξ αὐτῶν, τὰ 60 %, τουλάχιστον, περιέρχονται εἰς τοὺς ἀγρότας, ὠρισμένων ἰδίᾳ περιφερειῶν (ὄρεινῃ Πελοπόννησος, Νῆσοι, Δυτ. Μακεδονία).

β) Τὰ δημόσια ἔργα δὲν χρησιμοποιοῦν πλέον σοβαρὸν ἀριθμὸν ἐργατικῶν χειρῶν, ὡς ἐκ τῆς μηχανοποιήσεώς των. Ἐξαιρέσεις, τὰ ἔργα Πρόνοια Ἐργασία, ποὺ ἀποβλέπουσιν, κυρίως, εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν πτωχοτέρων ἀγροτικῶν περιφερειῶν, ἀλλὰ εἰς τὰ ὅποια ἐμειώθη τὸ παρεχόμενον ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ ποσόν, ἀπὸ 50 δισεκ. κατὰ τὰ ἔτη 1950 καὶ 1951, εἰς 25 κατὰ τὸ ἔτος 1952)53.

γ) Αἱ μεταφοραί, ποὺ ἐγένοντο κατὰ μέγα μέρος μὲ ζῶα καὶ κάρρα τῶν ἀγροτῶν, γίνονται σήμερον, ἀποκλειστικῶς σχεδόν, δι' αὐτοκινήτων, ἀκόμη καὶ τῶν γεωργικῶν προϊόντων ποὺ μεταφέρονται εἰς τὴν ἀγοράν.

δ) Ἡ κατοχύρωσις μερικῶν ἐπαγγελματίων (καπνεργάται, ἐργάται ξενοδοχείων κλπ.) ἐμποδίζει πολλοὺς ἀγρότας νὰ ἐργασθοῦν, ὡς ἄλλοτε, εἰς τὰς πόλεις περιοδικῶς. Ἐξ ἄλλου, ἡ χαλάρωσις τῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν ἐλαττώνει τὰ ἐμβάσματα τῶν παιδιῶν ἀπὸ τὰς πόλεις εἰς τὸ χωριό, ὅπου, ἄλλωστε, δὲν ἀποβλέπουσιν πλέον νὰ ἐπιστρέψουν.

Πρέπει, ἔμω, νὰ σημειώσωμεν ὅτι, ἤδη προπολεμικῶς, ἐμειώθησαν καὶ ὠρισμένοι ὑποχρεώσεις πληρωμῆς τῶν ἀγροτῶν, ὡς αἱ τῆς φορολογίας ἐγγείου προσόδου, ποὺ περιορίσθη οὐσιαστικῶς ἀπὸ τοῦ 1932 εἰς τινὰς μόνον καπνοπαραγωγὸς ἐσωτερικῆς καταναλώσεως, καὶ ὀλιγόστεψαν σημαντικῶς τὰ καταβαλλόμενα ἐνοίκια τῆς γῆς, ὡς ἐκ τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν μεγάλων ἢ κολλητικῶς καλλιεργούμενων ἀγροκτημάτων.

βαρύνσεις καθ' ὄραν εἰς δολλάρια :

Ἑλλάς 0,17 (σήμερον εἰς τὸ ἥμισυ τούτου, ὡς ἐκ τῆς ὑποτιμήσεως τῆς δραχμῆς), Πορτογαλία 0,09, Ἰταλία 0,13, Γερμανία 0,23, Γαλλία 0,27, Ὀλλανδία 0,30, Μεγ. Βρετανία καὶ Ἑλβετία 0,32, Βέλγιον 0,40, Σουηδία 0,48.

“Όσον αφορά, τέλος, τὴν τάσιν τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος, παρατηροῦμεν δὲ τὴν μέση ἐτησίᾳ αὐξησίς του ἀνήρχετο προπολεμικῶς (1927—1939) εἰς 9,6%, παρὰ τὴν παρεμβληθεῖσαν γεωργικὴν κρίσιν. Δεδομένης ὁμῶς τῆς ὑποτιμῆσεως τοῦ νομίσματός μας, αὕτη ὑποβιάζεται εἰς 6,1% ἐκφραζομένη εἰς τιμαριθμικὰς δραχμὰς. Ἀπὸ τῆς σχετικῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἴσυχίας καὶ τῆς ἐργασίας εἰς τὴν ὑπαιθρον, ἡ μέση ἐτησίᾳ αὐξησίς τοῦ γεωργικοῦ μας εἰσοδήματος ἀνέρχεται εἰς 2,2% (τετραετία 1949—1952). Ἐκφραζομένη, ὁμῶς, εἰς τιμαριθμικὰς δραχμὰς ἡ αὐξησίς, μετατρέπεται εἰς μείωσιν 10% ἐτησίως, ἐν συγκρίσει μὲ τὸ βασικὸν ἔτος 1948, πρᾶγμα ποῦ ἀποδεικνύει, καλῦτερον παντὸς ἄλλου, τὴν σοβαρὰν γεωργικὴν κρίσιν ποῦ ὑπάρχει εἰς τὴν Χώραν.

Αἱ καλλιεργητικαὶ δαπάναι ποικίλλουσι, ἀναλόγως τοῦ εἶδους τῶν καλλιεργειῶν, τῆς ἀποδόσεως καὶ τῆς ἐντάσεως αὐτῶν. Δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν αὐτὰς εἰς τρεῖς κατηγορίας :

α) Τὰς καλυπτομένας ἀπὸ τὴν παραγωγὴν τῆς ἰδίας ἀγροτικῆς ἐκμεταλλεύσεως, δηλ. ἀπὸ προϊόντα χρησιμοποιοῦμενα εἰς τὴν παραγωγὴν, ἀντὶ νὰ πωληθοῦν. Ὁ ὑπολογισμὸς των δὲν εἶναι εὐχερῆς καὶ διὰ τοῦτο προτιμᾶται ἡ μὴ ἀναγραφή των οὕτω χρησιμοποιοῦμένων προϊόντων εἰς τὰ ἔσοδα (κόπρος, δενδρύλλια, βέργες καὶ κλάδοι κτλ.), ἢ ἡ ἀμέτρω· ἐκ τῆς παραγωγῆς ἀφαίρεσις των (σπόροι, κτηνοτροφαί, μικρὰ ζῶα, ὡς πρὸς ἐκκόλαψιν κτλ.), χωρὶς νὰ ὑπολογισθοῦν εἰς τὸ γεωργικὸν εἰσόδημα.

β) Τὰ ἐξωθεν ἀγοραζόμενα εἶδη, εἴτε ἐτησίως (κτηνοτροφαί, σπόροι, λιπάσματα, φυτοπαθολογικὰ φάρμακα, ἐντομοκτόνα, κτηνιατρικὰ εἶδη, καύσιμα, ἠλεκτρισμὸς, ἐλαιοθλιπτικά, σπάγγος θεριστικός, κτλ.), εἴτε περιοδικῶς, ὅποτε πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ ἡ ἀπόβρεξις των (μηχανήματα, ἐργαλεῖα, μεταφορικὰ μέσα, ζῶα, χάμουρα, σάκκοι κτλ.). Εἰς τὰ ἔσοδα αὐτὰ πρέπει νὰ προσθέσωμεν τοὺς πληρωνομένους διὰ δάνεια τόκους καὶ τὰ τυχόν ἀσφάλιστρα. Ἐπειδὴ, ὁμῶς, πολλὰ εἶδη ἐκ των ἀνωτέρω ἀγοράζονται ἀπὸ ἄλλους γεωργοὺς ἢ κτηνοτρόφους, τῶν ὁποίων ἀποτελοῦν ἔσοδον ἀντίστοιχον πρὸς τὴν δαπάνην τῶν ἀγοραζόντων, εἰς τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος συνηθίζεται νὰ ἀναγράφεται ἡ ἀξία των εἰσαγομένων μόνον ζῶων, σπόρων ἢ κτηνοτροφῶν.

γ) Τὰ ἐργατικά ἡμερομίσθια, χορηγούμενα, ἐν Ἑλλάδι, κυρίως ἀπὸ τὸν ἀσκοῦντα τὴν ἀγροτικὴν ἐκμετάλλευσιν καὶ τὴν οἰκογένειάν του. Ἐν τούτοις, εἰς τὰς μεγάλας καὶ πολὺ μεγάλας ἐκμεταλλεύσεις μεταχειρίζονται τακτικὰ ξένα χέρια, ἐνῶ εἰς τὰς μετρίαις καὶ κάποτε καὶ εἰς τὰς μικρὰς χρησιμοποιοῦν αὐτὰ κατὰ περιόδους (θερισμὸς, τρύγος). Πρέπει ἀκόμη νὰ ὑπολογισθῇ ποσοστὸν 5% περίπου τῶν μικροτέρων ἐκμεταλλεύσεων, ποῦ ἀνήκει εἰς ἐπαγγελματίας ἀσκοῦντας δευτερευόντως τὴν γεωργικὴν ἐπιχείρησιν καὶ χρησιμοποιοῖ, συνήθως, ξένα ἐργατικά χέρια. Ἐπίσης, ὠρισμέναι γεωργικαὶ ἐργασίαι γίνονται συνήθως ἀπὸ ξένους (κοινοτικὴ βοσκὴ μεγάλων ζῶων, ποιμένες κοινῶν κοπαδιῶν, ὕδατοδιανομῆς, ἐργάται καταπολεμήσεως τοῦ δάκκου, ἀγροφύλακες) ποῦ πληρώνονται μηνιαίως ἢ εἰς εἶδος. Τέλος, ὁ ἀγρότης πληρώνει συχνὰ ἀμοιβὴν μηνιαίως ἢ κατὰ καιροὺς καὶ εἰς εἰδικοὺς χρησίμους εἰς τὴν ἐργασίαν του : κτηνιάτρος, μηχανικούς, οἰνολόγους.

δ) Τὸ ἐνοίκιον (ράνταν) τῆς γῆς. Ἄλλ’ ὅπως εἶδομεν, τὰ 92% τῶν καλ-

λιεργουμένων εκτάσεων ανήκουν εις τούς ασκούντας τήν γεωργικήν επιχειρήσιν και μόνον αι υπόλοιποι πληρώνουν ἐνοίκιον ἢ γεώμορον. Ἐπομένως, οἱ γεωργοί μας καρποῦνται, κατὰ κανόνα, τὸ ἐνοίκιον τῆς γῆς ποῦ καλλιεργοῦν (τόκος κεφαλαίου γῆ). Δὲν συμβαίνει, ὅμως, τὸ ἴδιον μὲ τούς κτηνοτρόφους, σημαντικὸν ποσοστὸν τῶν ὁποίων πληρώνει ἐνοίκιον βοσκῶν, ἔστω καὶ μειωμένον δυνάμει τοῦ ἐνοικιοστασίου αὐτῶν, ἢ δικαίωμα βοσκῆς ἐπὶ τῶν κοινοτικῶν βοσκῶν. Ἐπίσης, ἐκ τῶν δασῶν, τὰ 63% ἀνήκουν εἰς τὸ Δημόσιον, 15% εἰς κοινότητας καὶ μόνον 22% εἰς ἰδιώτας, οἱ ὅποιοι, συνήθως, προσφεύγουν εἰς ἄλλους ἐπιχειρηματίας πρὸς ἐκμετάλλευσίν των. Τέλος, μερικοὶ παραγωγοὶ πληρώνουν τὸ ποτιστικὸν ὕδωρ εἰς ξένους ἰδιοκτήτας αὐτοῦ. εἴτε εἰς δήμους (Θῆβαι), εἴτε εἰς ἰδιώτας.

Αἱ ἀνωτέρω δαπάναι, ἀθροιζόμεναι, ἀποτελοῦν τὸ ἐκ τῆς γεωργικῆς ἐκμεταλλεύσεως εἰσοδήμα, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ πρέπει νὰ προσθέσωμεν τὸν τόκον τοῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ χρησιμοποιοιμένου ἰδίου κεφαλαίου (ζῶων, μηχανῶν, καλλιεργητικόν) καὶ ἐνίοτε μικρὸν καθαρὸν κέρδος 0,5 — 1% τοῦ ἐπιχειρηματίου.

Ἰδιαιτέραν σημασίαν παρουσιάζει, διὰ τὸν παραγωγόν, τὸ ποσοστὸν τῶν ὑπὸ αὐτοῦ πληρωνομένων, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, δαπανῶν. Τοῦτο ποικίλλει κατὰ καλλιεργείας, περιφερείας καὶ συνθήκας, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ γενομένης ἐρεῦνης ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας. Κατὰ κανόνα, τὸ ποσοστὸν τῶν δαπανῶν αὐξάνει ἐφ' ὅσον αὐξάνει καὶ ἡ ἔκτασις τῆς ἐκμεταλλεύσεως, διότι :

α) Εἰς τὰς μικροτέρας ἐκμεταλλεύσεις ἢ ἐργασία παρέχεται, συνήθως, ὑπὸ αὐτῆς τῆς οἰκογενείας καὶ, ἐπομένως, δὲν ὑπολογίζεται εἰς τὰς δαπάνας.

β) Εἰς τὰς μικροτέρας ἐκμεταλλεύσεις δὲν γίνεται χρῆσις μηχανημάτων, οὕτως ὥστε δὲν ἐπιβαρύνονται μὲ ἀπορβέσεις αὐτῶν. Ἀκόμη καὶ ὁ ἀλτωνισμὸς καὶ πάντως ὁ ἐκκοκισμὸς ἀραβοσίτου γίνονται, συνήθως, ὑπὸ τοῦ ασκούντος τήν γεωργικήν ἐκμετάλλευσιν, ὥστε νὰ μὴ καταβάλλῃ οὗτος δικαίωματα.

γ) Εἰς τὰς ἐτησίαις σκαλιστικὰς καὶ κηπευτικὰς καλλιεργείας (καπνός, βαμβάκι, μπροστάνια κτλ.), ποῦ ἐντοπίζονται συνήθως εἰς τὰς μικροτέρας γεωργικὰς ἐκμεταλλεύσεις, τὰ μὴ ὑπολογιζόμενα οἰκογενειακὰ ἡμερομίσθια ἔχουν πρωτεύουσαν οἰκονομικὴν σημασίαν, ὑπερβαίνοντα τὰ 50% τοῦ συνόλου τῶν δαπανῶν.

Κατὰ τήν Στατιστικὴν Ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ, τὰ πληρωόμενα ἔξοδα τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, κυμαίνονται ἀπὸ 9,5—12% τῆς ἀξίας αὐτῆς, ἄνευ ὑπολογισμοῦ τῆς ἀξίας τῶν παραγομένων ἐγχωρίως κτηνοτροφῶν, αὐτῆς, τῶν σπόρων, τῶν ἀλτωνιστικῶν καὶ τῆς κόπρου*. Ἄλλ' ὁ γεωργὸς εἶναι πολὺ συχνὰ ὑποχρεωμένος νὰ ἀγοράζῃ ἀπὸ ἄλλους παραγωγούς κτηνοτροφάς, σπόρους.

* Δαπάναι γεωργίας (1952)

	Λισεκ. δραχ.	% τοῦ εἰσοδήματος
Κτηνοτροφαι	144	1,3
Σπόροι εἰσαχθέντες	23	0,2
Λιπάσματα, φάρμακα	355	3,2
Εἰσαγόμενα ζῶα	25	0,2
Πετρέλαιον, ἠλεκτρισμὸς	56	1,1
Συντήρησις καὶ ἀπόσβεσις μηχανῶν	232	2,2
* Ἄλλα ἀγαθὰ καὶ ὑπηρεσίαι	253	2,3
* Ἐκθλιπτικὰ ἐλαιῶν	67	0,6
Τόκοι εἰς ΑΤΕ καὶ ἀσφάλιστρα	164	1,5
Σύνολον	1319	12,6

δενδρόλια, ζώα, ακόμη και κόπρον, ή να πληρώνη εποχιακά ή τακτικά ήμερομίσθια εις άλλους και πολύ συχνά άλωνιστικά δικαιώματα, έντοτε ένοίκια γής ή δικαιώματα ύδατος, φόρους κοινοτικούς κ.ά., ένοίκια ή δικαιώματα μηχανημάτων, δικαιώματα επιβάσεως ζώων, τόκους εις έξωτραπεζικά δάνεια, κλπ. Διά τούτο αί δαπάναι του υπερβαίνουν εις τήν πράξιν κατά πολύ τό ως άνω ποσοστόν.

Αί δαπάναι αύται ύπολογίζονται περίπου εις τό ήμισυ τής άκαθαρίστου προσόδου εκ τής γεωργίας και τής κτηνοτροφίας και υπερβαίνουν τό ποσοστόν τούτο εις τήν α' κατηγορίαν τών εκμεταλλεύσεων, που πληρώνουν συχνά ξένας έργατικές χείρας, ένθ ύπολείπεται αύτου εις τās β' κατηγορίας εκμεταλλεύσεις, όπου ο παραγωγός εκτελει άυτοπροσώπως όλας τās έργασίας, καθώς και εις τās γ' κατηγορίας εκμεταλλεύσεις, όπου ο γεωργός άποφεύγει τήν χρησιμοποίησιν τών μηχανών, άλλ* είναι συχνά ύποχρεωμένος να προσφεύγη εις πληρωνώμενα μέσα πρός καλλιέργειαν τών άγρών του (ξένα ζευγάρια, νερό κ.τ.λ.), όποτε αυξάνει τό ποσοστόν τών δαπανών του (*). Αί δαπάναι αύται αυξάνουν μέ τήν έντασιν τής καλλιεργείας (μεγαλυτέρα χρησιμοποίησις λιπασμάτων, φαρμάκων, κτηνοτροφών) και μέ τήν μηχανοποίησιν αύτης, άλλ' ελαττούνται, σχετικώς μόνον, μέ τήν αύξησιν τών άποδόσεων.

Εκτός τών καλλιεργητικών έξόδων, μέρος του άγροτικού εισοδήματος διατίθεται εις επενδύσεις, κυρίως εις αύτήν τήν γεωργικήν εκμετάλλευσιν. Υπελογισαμεν μετά του κ. Φοίβου Αναστασιάδη ότι προπολεμικώς (περίοδος 1927—39) ο άγρότης διέθετε 2% εκ του εισοδήματός του εις επενδύσεις, (μηχανήματα, ζώα, έργα). Εκτός τούτου, όμως, έπραγματοποιεί εκ τής προσωπικής του έργασίας και άλλας επενδύσεις, μη άποτιμωμένες εις χρήμα (έκχερώσεις, φυτεΐαι, αναβαθμίδες, κτλ), τών όποιων ή αξία άντεπροσώπευε 38% του εισοδήματός του. Τέλος, τό Κράτος έδαπάνα έτησίως δι' επενδύσεις εις τόν γεωργικόν τομέα ποσά άνερχόμενα εις 1,9% του γεωργικού εισοδήματος. Ητοι, τό σύνολον τών γεωργικών επενδύσεων έφθανε, προπολεμικώς, τά 7,7% και εκ τούτων παρετηρείτο από έτους εις έτος αύξησις τής παραγωγικότητας τής γεωργίας μας, έκφραζομένη εις γεωργικόν εισόδημα. Μεταπολεμικώς, τμήμα τών γενομένων μέχρι του 1950 επενδύσεων επέφεραν τήν άποκατάστασιν τών κατά τήν κατοχήν και τήν άνταρσίαν ζημιών, ιδίαι εις έργα, ζώα και φυτεΐας. Τό Υπουργείον Συντονισμού ύπολογίζει τό σύνολον τών επενδύσεων εις τόν γεωργικόν τομέα εις 3,60% του κοινωγικού εισοδήματος αύτου διά τό 1950 (άνώτατον), 2,50% διά τό 1951 κα-

* Τά καλλιεργητικά έξοδα, μαζί μέ τās άποσβέσεις, ποικίλλουν εις τήν περιφέρειαν Θεσσαλονίκης από 60—43%, εις τήν πεδινήν Κορινθίαν, από 67—42%, εις τούς καπνοπαραγωγούς γιακάδες Δράμας από 52—33%, εις τόν σιτοπαραγωγόν κάμπον Λαρίσης από 44—33%. Εις τήν πεδινήν Ζάκυνθον (σταφίς) ή κατά κατηγορίας αναλογία άνέρχεται κατά κατηγορίας εις 44%, 33% και 17%. Εις τήν όρεινήν περιφέρειαν Λαγκαδά (καπνός) εις 56, 54, 45%. Εις τήν μεσογειακήν περιφέρειαν Κρήτης, όπου δεσπόζουν ή άμπελος και ή έλαιά, ή αναλογία άνέρχεται εις 49—66% διά τήν α' κατηγορίαν, εις 26—50% διά τήν β' κατηγορίαν και εις 22—34% διά τήν γ' κατηγορίαν. Τέλος, εις τήν κτηνοτροφικήν περιφέρειαν Πίνδου αί κατά κατηγορίας δαπάναι άνέρχονται εις 65%, 42% και 28%. Σημειώσθον, ότι εις τήν Γαλλίαν, αί καλλιεργητικά δαπάναι ποικίλλουν από 20,2 έως 65,3%. Άλλ' εις μικράς εκμεταλλεύσεις 50—100 στρεμμάτων, ως τό πλείστον τών παρ' ήμιν, άνέρχονται εις 38,8 μέχρι 48,2%, άν και αύται, εκεί, ελάχιστα επιβαρύνονται μέ τόκους.

Ο ΤΙΜΑΡΙΘΜΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΖΩΗΣ

(ΣΤΑΘΕΡΑΣ ΒΑΣΕΩΣ)

Την 14 Νοεμβρίου 1950 έγκυκλοφόρησε ή υπ' αριθ. 175668)3 έγκύκλιος του Υπουργείου Έφοδιασμού και Διανομών, καθοριστική του τιμαριθμού της 5 Νοεμβρίου 1950, έν συγκρίσει προς τό κατά τό 1938 κόστος ζωής. Είς την έν λόγω έγκύκλιον εξετίθετο και ή μέθοδος ύπολογισμού, κατά μελέτην του καθηγητού του Κέντρου Στατιστικής Έκπαιδύσεως της ΑΣΒΣ κ. Κ. Άθα-
νασιάδη. Παραθέτομεν κατωτέρω τό επιστημονικόν μέρος της έγκυκλίου και τά στοιχεία βάσει των οποίων δύναται νά καθορισθή τοιούτος τιμαριθμός.

1. Ό τιμαριθμός κόστους ζωής άπαρτίζει συνθετικήν αριθμητικήν έκφρασιν μετρούσαν την μεταβολήν του κόστους ζωής μίας τυπικής οικογενείας (ύπό έποψιν συνθέσεως και εισοδήματος) έν τῷ αὐτῷ τόπῳ και μεταξύ δύο έποχών, της μίας των οποίων ή δαπάνη λαμβάνεται ως μονάς συγκρίσεως.

2. Είναι φανερόν ότι διά νά μετρηται ή έπισυμβαίνουσα μεταβολή είς τό κόστος ζωής της ως άνω οικογενείας μεταξύ των ύπό σύγκρισιν έποχών, άπαραίτητος τυγχάνει ή παραδοχή ότι ο τόπος και ο τρόπος ζωής της υπ' όψει οικογενείας μεταξύ των δύο έποχών παραμένει **άναλλοίωτος**. Δηλονότι, τό είδος (ποιόν) και τό ποσόν των καταναλισκομένων αγαθών και ύπηρεσιών, κατά τās δύο έποχάς, πρέπει πάντοτε νά παραμένη άμετάβλητον.

3. Ό τιμαριθμός κόστους ζωής, ως συνθετική αριθμητική έκφρασις των διακυμάνσεων του κόστους ζωής, περιλαμβάνει: **Δαπάνας διατροφής, ένδύσεως και ύποδησεως, κανσίμων, φωτισμού, καθαριότητος, ένοικίου και άλλας, οίονει γενικής, δαπάνας**. Τό κόστος ζωής μεταξύ των δύο έποχών ηύξθη ή ήλαττώθη, άν διά την ίκανοποίησιν των αὐτῶν πάντοτε άναγκών της οικογενείας, ύπό έποψιν είδους, ποσότητος και ποιότητος αγαθών και ύπηρεσιών, άπαιτεί ποσόν μεγαλύτερον ή μικρότερον έκείνου τό όποιον άπητείτο διά την έποχήν ήτις λαμβάνεται ως άφετηρία (έποχή συγκρίσεως).

4. Η σύγκρισις διά του τιμαριθμού κόστους ζωής δυνατόν νά γίνεται διττῶς: κατά **τόπον** και **χρόνον**, ήτοι:

α) Έν τῷ αὐτῷ τόπῳ αλλά κατά διάφορον χρόνον.

β) Κατά τόν αὐτόν χρόνον άλλ' είς διαφόρους τόπους.

γ) Διά την τελευταίαν περίπτωσην, άπαραίτητος προϋπόθεσις τυγχάνει ότι, άνεξαρτήτως τόπου, ο τρόπος ζωής (καταναλωτικά συνήθειαι) των όμοιοτύπων (ύπό έποψιν συνθέσεως και εισοδήματος) οικογενειών είναι άπολύτως ο αὐτός, πράγμα όπερ είς την πράξιν δυσκόλως άπαντάται.

1,35% διά τό 1952. Έάν προσθέσωμεν είς αὐτάς και την αύξησιν του ζωικού κεφαλαίου, —που άποτελεί άφανή έπένδυσιν— άρνητικήν μέχρι και του 1948, φθάνομεν είς 2,9% του γεωργικού εισοδήματος τό 1949, είς 6,2% τό 1950, είς 5,2% τό 1951 και είς 5,4% τό 1952 (*). Ητοι, παρ' όλην την Άμερικανικήν Βοήθειαν, ύστεροῦμεν άπό τό προπολεμικόν επίπεδον των γεωργικών έπενδύσεων και άπό του 1950 σημειούται πτώσις αὐτῶν.

* Μεταπολεμικαί έπενδύσεις παγίου κεφαλαίου και αύξομείωσις κτηνοτροφικοῦ κεφαλαίου είς δισεκ. δραχμῶν.

	1948	1949	1950	1951	1952
Γεωργία	49	179	263	229	124
Κτηνοτροφία	6	5	4	6	6
Δάση	4	15	28	27	3
Αύξεις ζωικού κεφαλαίου	17	79	235	410	424